

HAFVERÖ. (Medelpad.)

Hafverö (Hafre 1412, Haffröö 1560) var tydligen det annex till *Borgsjö* pastorat, som är upptaget i 1314 års register öfver ärkestiftets församlingar (DS 3 n. 1946), men redan i början af 1400-talet befinnas båda dessa socknar lyda under Torps pastorat. Genom kon. Gustaf I:s bref af 17 febr. 1560 blef Hafverö lagdt som annex till *Hogdals* (Ytterhogdals) nybildade gäll i Hälsingland och mag. Nils, ordinarius i Gefle, fick befallning att dit förordna en lärd prästman.¹ Afsöndringen torde dock skett först efter dåvarande khdens i Torp Erik Henrici död 1562, enär kon. Erik XIV d. å. ur-

---

¹ Brevet finnes aftryckt hos *E. Modin*, *Hogdalssocknarnas kyrkliga minnen*, JFT Bd 7, s. 124 (1921).

nämnde förste khden i Hogdal och Hafverö.¹ Föreningen mellan församlingarna ägde bestånd, till dess den sistnämnda genom kgl. bref 9 dec. 1812 erhöll rätt att som eget pastorat afskiljas från Ytterhogdal, som i ersättning år 1814 fick Öfverhogdal till annex, utbrutet från Sveg i Härjedalen. Först 1819 tillsattes den förste khden i Hafverö. För prästerskapet i Hogdal hade den långvariga föreningen med Hafverö varit ganska betungande. Kyrkorna lågo 3 dryga mil från hvarandra å ömse sidor om den gamla landskapsgränsen. Öfver svårframkomliga moras, på farliga stigar och under äfventyrliga båtfärder måste pastorn taga sig fram. År 1656 hemställde dåvarande pastor att få inskränka besöken i Hafverö till hvar 8:de vecka, men konsist. resolverade, att han måste tjänstgöra där hvar 5:e eller 6:e söndag. Äfven sedan en komminister 1665 anställdes till hans hjälp, blefvo svårigheterna icke helt undanröjda. Khden och kapellanen voro nämligen skyldiga att tvänne gånger om året flytta och byta tjänst, så att den förre från sept. till febr. med hela sitt hushåll bodde i Hafverö, medan komm. uppehöll sig i moderförsamlingen, och förhållandet under den öfriga delen af året var omvänt. Följden blef, att båda socknarna måste hålla sig med dubbla prästgårdar. En annan olägenhet var, att Hafverö erhöi sina präster genom Upsala konsistorium, men hörde till Medelpads kontrakt af Hsands stift. Församlingen hade sålunda skäl att med tillfredsställelse hälsa sin själfständighetsförklaring. En lång tid efter skilsmässan, ända fram på 1880-talet, fortfor den vackra sedvänjan, att de bägge pastoratens präster en gång om året, vid fastlagstiden, besökte varandra för att anordna gemensam gudstjänst och nattvardsgång.²

En kyrklig gränsfråga af mindre omfattning hade under senare hälften af 1600-talet varit före beträffande byn Turingen, en gränsby tillhörande Bergs pastorat och Rätans s:n, som här sammanstötte med Hafverö. Turingeborna ville med fullt skäl förenas med Hafverö församling och deras ansökan härom, dat. 14 maj 1666, erbjuder mycket af intresse.³ Afgörandet i s aken drog ut på tiden, byns kyrkorätt

¹ Anf. arb. s. 126.

² E. Modin, anf. arb. s. 130.

³ »Wij fattige män», heter det, »som äre belagne uthi rådgången efter gamal räkning emellan Swerie och Nories Rijke, men nu likwist Gudi lof Sweriges barn, hafwer en öfvermåttan besvärlig wäg til vår socken Bärgh 12 mil och til Rätan, der capellet är, 5 mijl öfwer bärg, siögar, strömar, träsk och moras, så at man icke oflygandes den wäg kan komma utan i torreste sommar och mit i winteren, och der Gud efter sit behag tecktes kalla någon igenom döden til sig, då fins så besvärligt, så at wi såge gärna wi låge alle iemte den döde dödh.» De hade redan under den danska tiden ingått öfverenskommelse med sina grannar och goda vänner uti Hafra att upprätta ett Guds hus, hvilket blott var ½ mil aflägsset, så att de kunde höra, när där ringdes första gången och båtledes hinna fram, till dess det ringde andra gången. De ägde där både bänkrum, lägerstad etc. och hade äfven skänkt en ängeslott om 10 à 12 lass hö till kyrkan. Nu hade emellertid khden i Berg herr Jöns (Sigvardi) förbjudit dem att söka denna kyrka och fordrat ersättning, äfven om de läto döpa sina barn och jorda sina lik i Hafverö. Å andra sidan ville ej prästen därstädes vårda sig om dem, såvida de ej tilldelade honom något underhåll. De sutto sålunda mellan två eldar och förklara, att »uti detta målet blifwer våra svaga samveten så försvagade, at Gud bättre wij tycke mycket illa wara. Ty när wij med största beswär komer til hr Jöns försambl., så blifve vi så skambannade och skämbde för det wij til Hafra warit hafver i kyrkian at Gud bättre wi går med mindre lärdom därifrån än dijt. Hvarföre wij för den kärleks skull, som wij til det rena och klara Guds ord hafve, bönfalla» att få komma under Hogdal och Hafra. (UDA, E. v. 59), 1 f. 17.)

till Hafverö beviljades först 9 jan. 1689 af Carl XI och blef bestående trots de försök, som sedermera gjordes att upphäfva den kgl. förordningen. Först från och med 1891 års början öfverfördes (enl. kgl. br. 15 mars 1890) denna del af Jämtland med åtskilliga nytillkomna byar äfven i kameralt hänseende till Medelpad och Hafverö s:n.

Hafverö medeltidskyrka, anlagd på en halfö i sjön Hafvern, var såtillvida märklig, att hennes västra vägg åtminstone sedan 1600-talet, omtalas som gammalt gränsmärke mellan Jämtland och Medelpad¹, vilket dock ursprungligen torde ha gällt den s. k. »Hafverö hälla» eller »Gränsestenen» i kyrkans närhet.² Hon nedrefs på 1840-talet, och på samma plats uppfördes den nya kyrkan, som invigdes år 1851. Märkligast bland de bevarade kyrkoinventarierna är en skulpturbild af S:t Michael, som anses härröra från tiden omkring 1200.³

KYRKOHERDAR.

1. Mag. **Pehr Lagergren** (utn. 1819). Vid valet 1 aug. 1819 erhöll dåv. komm. i Sunne-Hallen mag. Lagergren högsta röstetalet och mottog i samma månad fullmakt såsom khde i Hafverö, men sökte redan följande år Undersåkers pastorat; utn. 8 nov. 1820 till khde därst. m. tilltr. 1 maj 1821. Han synes icke hafva tillträdt tjänsten i Hafverö. Sist khde i *Indal*. (HST 1819: n:o 8, 1820: n. 11.)

2. **Jöns Hedin** (1822-27), utn. khde i Hafverö 22 aug. 1821, tilltr. 1 febr. 1822; komm. i Rödön-Ås 1825, tilltr. 1 maj 1827; sist khde i *Resele*.

3. **Pehr Svedberg** (1827-40), utn. khde i Hafverö 11 jan. 1826, tilltr. 1 maj 1827; sist khde i *Indal*.

4. **Anders Johan Amnéus** (1840-66), f. 29 sept. 1804 å Ljusnedals bruk, son till bruksinspektoren, sedan magasinsförvaltaren Per Amnéus och Maria Hedenqvist. Intogs i Frösö skola febr. 1815, sergeant vid Jämtlands fältjägare 24 juni 1819, befördrad till fältväbel 10 mars 1824, erhöll på begäran afsked fr. krigstjänsten 14 febr. 1825. Stud. i Upsala vt. 1826, där han genomgick det teol. seminariet; prästv. 16 dec. 1827 i Hsand till komm. adj. i Stöde, vakanspred. vid Graninge, bruk 1828; efter att ytterligare ha tjänstgjort som adj. i Stöde s. å., på Alnön mars 1830, som

¹ Se *Malte Hamnström*, Ångermanlands och Medelpads gränser i forna tider. II (Arkiv f. norrl. hembygdsforsk. 1920), s. 6.

² I det gamla rågångsdokumentet fr. 1273 (*Werlauff*, *Annaler for Nordisk Oldkyndighet* 1844-45, s. 147), förekomma namnen *Haфра*, *Haframinni*, *Hafravellir*, hvilka låta hänföra sig till denna ort.

³ Afbildningar af den gamla och nya kyrkan samt dess St. Michaels bild finnas i *Cornell*, *Norrl. kyrkl. konst*, s. 84 o. 150, Pl. VII samt *Modin*, *anf. arb.* s. 125.

v. past. i Tuna med pastoralvård 1833 och från 1834 ss. adj. i Gudmundrå, samt 1835 aflagt past. ex., utn. nov. 1839 till khde i Hafverö, m. tilltr. 1 maj 1840. Han installerades här böndagen 7 mars 1841 af biskop Franzén, den förste biskop, som veterligen besökt och visiterat denna församling, till hvilken då för tiden ingen egentlig landsväg ledde och dit man om sommaren ej kunde komma annorlunda än, dels roende, dels gående eller ridande. Vid visitationen erfor biskopen med glädje, att den lilla församlingen, som bestod af endast 8 hemman, redan fattat enhälligt beslut att i den trånga och förfallna kyrkans ställe uppföra ny kyrkobyggnad. Denna blef ock under khden Amnéus' tid fullbordad, utan församlingens skuldsättning, och år 1851 invigd. Ordning och punktlighet utmärkte A. i alla hans företaganden. De af honom förda ministerialböckerna voro ytterst prydliga. Med sitt lilla skogspastorat fann han sig nöjd. Lyckliga familjeförhållanden höllo hans mod uppe, ehuru han hade ganska många vidrigheter att utstå. Han var en redbar och särdeles angenäm umgänges-människa. Upprepade slaganfall bräckte småningom hans kraftiga gestalt, och han afled 1 aug. 1866. (Minnesteckning vid 1871 års prästmöte af R. Matthiesen.)

G. 28/12 1830 m. *Anna Lovisa Orstadius*, f. 14/2 1800, dotter till prosten och khden i Gudmundrå Daniel O., d. 20/8 1869 å Lillhem i Hafverö, sörjd af 7 barn.

Barn: *Per Daniel*, f. 30/9 1831 i Gudmundrå, köpman i Rörås; d. 1900; *Axel Johan*, f. 14/2 1833, med. d:r, 2:dre stadsläkare i Göteborg, rättsmedicinsk förf., d. 6/12 1881; *Abel August*, f. 8/11 1834, f. d. sjökapt. inspektor i Hede, d. i Sigtuna okt. 1899; *Carl Sivert*, f. 4/11 1836, förvaltare, kommunalordf. i Hafverö, bodde på eget hemman i Ljusdal; *Ulrika Maria*, f. 2/9 1838, poststationsförest. 1867-70, g. 1870 m. khde Paul Wagenius i Berg, d. 16/8 1899; *Lydia Lovisa*, f. 9/4 1841, poststationsförest. 1870-75, ogift, bosatt i Mariestad; *Herman Nestor Emanuel*, f. 19/2 1842, landskamrer i Luleå, sedan i Mariestad, d. 17/9 1901.

5. **Hans Peter Söderberg** (1869-98), f. 3 aug. 1815 i Indals s:n, son till bonden Lars Larsson i Backen och Catharina Ersdotter, yngst i en stor syskonskara. Utgången ur ett gudfruktigt gammaldags hem med knappa tillgångar, fick han sent fullfölja sin önskan att välja studiebanan. Utexam. från Hsands gymn. 1838 vann han först vt. 1840 möjlighet att inskrifvas som stud. i Upsala, där han under följande läsår aflade de teol. examina; prästv. i Hsand af biskop Franzén 20 dec. 1843; efter adjunks- och vikarieförordnande i Borgsjö och Viksjö utn. till sockenpred. och skollärare i Timrå 31 maj 1848. Tio år hade han tjänstgjort där, då han 11 jan. 1858 erhöll fullmakt ss. komminister i Skorped, som då var annex till Sidensjö pastorat, och tillträdde 1 maj s. å. Efter aflagd past.-ex. dec. 1865, utn. till khde i Hafverö 23 apr. 1867, tilltr. 1869. Här förblef

han till sin död nära 30 års tid. Han hörde till de människor, om hvilka det kan sägas, att de icke äga någon ovän. God och barnafrom och med varm kärlek fäst vid barndomshemmet och hembygden, omfattades han med allmän tillgifvenhet af sin församling. Ända in på sena ålderdomen förrättade S. ofta gudstjänsten och fick ovanligt länge behålla sin vackra sångröst. Från 29 jan. 1890 åtnjöt han tjänstledighet på grund av hög ålder och försvagad hälsa. Afled 26 febr. 1898, 82 ½ år gammal.

G. 30/11 1847 m. *Johanna (Hanna) Margareta Wasenius*, f. 15/9 1829, dotter af kapellpredikanten i Viksjö Per Salomon Wasenius och Marg. Charl. Örberg; d. i Hafverö prästg. 2/3 1900.

Barn: *Lars Salomon Emanuel (Manne)*, f. i Timrå 21/2 1851, hemmansägare och kommunalordförande i Hafverö; *Anita Catharina Charlotta*, 28/3 1852, d. s. å.; *Per Johan*, f. 12/6 1853, faderns efterträdare i Hafverö; *Erik Nathanael*, f. 15/3 1857, d. i Skorped 28/3 1860; *Johanna Catharina Charlotta*, f. i Skorped 27/11 1860, g. m. komm. i Rätan K. J. Nordén, d. i Hafverö 13/8 1886; *Erik Ulrik Nathanael*, f. 8/4 1864, d. 28/6 1865; *Erik Nathanael*, f. 15/4 1869 i Hafverö, fil. d.r, tidningsredaktör i Hsand, Örebro och Upsala, psalmdiktare och lyrisk skald.

6. **Per Johan Söderberg** (1900-), f. i Timrå 12 juni 1853, son till företrädaren. Efter studier i Hsand stud. i Upsala vt. 1877, prästv. 22 dec. 1882; uppehöll under faderns tjänstledighet pastoralvården i Hafverö och utn. 26 nov. 1898 till khde härst. med tillträde 1900.

G. 16/4 1900 m. *Augusta Lucina Carlén*, f. i Sthm 12/12 1863, fosterdotter till folkskolläraren i Klinte Lorentz Nicklasson och Selma Karolina Eleon. Unér.

Fosterdotter: *Saida Maria Alfhild*, f. i Alnö 26/7 1906.